

روزشمار

جمعه

۶ شهریور ۱۳۶۶

۳ محرم ۱۴۰۸

۲۸ اوت ۱۹۸۷

۵۴۸

تک محدود نیروهای عراقی در منطقه دریاچه دربندیخان در جنوب استان سلیمانیه با مقاومت نیروهای سپاه متوقف شد. به گزارش سپاه چهارم بعثت باختران، یک گروهان از نیروهای دشمن در ساعت ۲۱: ۳۰ در این منطقه از سمت "زرین پایین"، "شاخ بمو"، روستای "کوته" و کنار دریاچه دربندیخان به نیروهای خودی حمله کردند و در همان زمان، توپخانه آنها حدود یک ساعت مقرهای "کافی سالار"، "تپه ۷" و "تپه ۵" را به شدت گلوله باران کرد، اما با مقاومت نیروهای خودی از نفوذ دشمن جلوگیری شد و نیروهای مهاجم با تحمل تلفاتی به ناچار عقب‌نشینی کردند. طبق این گزارش در تبادل آتش بین دو طرف، یک انبار مهمات عراق به آتش کشیده شد. همچنین تردد بیش از حد خودروها و آمبولانس‌های جهت حمل مجروحان، نشانه تلفات سنگین آنها در این حمله بوده است. (۱)

۵۴۹

در منطقه مریوان در روستای "بیدرواسی" نیز در درگیری میان نیروهای گردان جندالله و افراد "رزگاری"، دو تن از افراد این گروهک (رزگاری) کشته و سه تن زخمی شدند. نیروهای خودی تلفاتی نداشتند. (۲)

۵۵۰

در هفته دولت، آیت‌الله خامنه‌ای رئیس‌جمهور و امام جمعه تهران، همچنین "موسوی" نخست‌وزیر، در نماز جمعه امروز تهران عملکرد دولت، مسائل مهم کشور، مناسبت‌ها، پشتیبانی از جبهه‌های جنگ، بحران در خلیج فارس، استراتژی و شکست‌های امریکا را تشریح کردند. آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به شکست امریکا در انجام دادن یک اقدام دسته‌جمعی با همکاری متحدان اروپایی خود، درباره سیاست جمهوری اسلامی ایران در برابر امریکا، گفتند: «ما اعلام کرده‌ایم که پیش‌قدم نمی‌شویم و آتش‌افروزی نمی‌کنیم؛ ما امریکا را وارد یک جنگ با خودمان نمی‌کنیم، اما اگر حضور امریکا در خلیج فارس به معنای این باشد که نفت

کویت و سعودی به آسانی صادر شود، اما نفت جمهوری اسلامی به خاطر حملات عراق به کشتی‌های نفت‌کش صادر نشود، ما این را نمی‌گذاریم و هیچ‌کس نمی‌تواند از عملیات مقابله به مثل جلوگیری کند، هر چند ناوگان امریکایی باشد. «رییس جمهور، اجلاس وزیران خارجه اتحادیه عرب را کوچک، مسخره و حقیر خواند و افزودند: «تمام این تلاش‌ها از سوی امریکا، متحدان، برادران و هم‌فکرانش، تلاش تبلیغاتی، پول خرج کردن‌ها و تحمل این خفت‌ها و شکست‌ها، برای نجات رژیم جنگ‌افروز صدام از آن دره مرگی است که در انتظارش هست.»

رییس شورای عالی دفاع سپس با اشاره به حضور فعال جمهوری اسلامی ایران در همه میدان‌های سیاسی، اقتصادی و دیپلماتیک، گفتند: «پاسخ ما به همه این سیاست‌ها، یک اقدام بیش نیست و آن تمرکز نیروها و تمرکز حملات و تمرکز امکانات در جبهه جنگ، با عراق و به فضل الهی خشکاندن ریشه رژیم بغداد است. ما در همه میدان‌های سیاسی، اقتصادی و نظامی با دشمن برخورد می‌کنیم و در هیچ صحنه‌ای غایب نخواهیم بود، اما بیشترین تمرکز نیروهای ما باید در میدان جنگ باشد؛ تمام مسائل ما با حل مطلوب مسئله جنگ حل خواهد شد و با شکست عراق تمام توطئه‌ها شکست خواهد خورد.»^(۳) امام جمعه تهران با اشاره به اعزام کاروان «حماسه‌سازان عاشورا» به جبهه‌های نبرد، از جوانان خواستند با حضور در این اعزام‌ها، میدان‌های جنگ را بیش از پیش پرکنند. رییس جمهور آن‌گاه تأکید کردند: «در میدان جنگ که اصلی‌ترین میدان نبرد ما با استکبار است، ضربات نهایی را بر عراق وارد خواهیم کرد و امیدهای استکبار را ناامید خواهیم نمود.»^(۴)

در مراسم نماز جمعه تهران، میرحسین موسوی نخست‌وزیر، در سخنرانی پیش از خطبه‌های نماز، درباره جای‌گاه جنگ در برنامه‌های دولت گفت: «جنگ در صدر اولویت‌بندی برنامه‌های دولت قرار دارد، زیرا به اعتقاد ما راه نهایی برای پایان دادن و خنثی کردن تمامی توطئه‌ها از جمله توطئه امریکا در خلیج فارس، ضربه زدن به صدام است.»^(۵) وی افزود: «ما اعتقاد داریم راه نهایی برای پایان دادن به تحریکات، توطئه‌ها و خنثی کردن آنها در همه جهان از جمله خلیج فارس وارد آوردن ضربه محکم به رژیم صدام می‌باشد.»^(۶) مهندس موسوی که به مناسبت هفته دولت سخن می‌گفت، با بیان این موضوع که ممکن است در برخی دستگاه‌های اجرایی نواقصی وجود داشته باشد، افزود: «در سال ۶۵ از دستگاه‌های اجرایی ۲۰ هزار نفر نیرو در جبهه‌ها شرکت کرده‌اند که نشان دهنده دگرگونی و تحول در سیستم و نیروی انسانی نظام اجرایی جامعه است.»^(۷)

تیمسار «جلالی» وزیر دفاع نیز در گفت‌وگویی مطبوعاتی در مشهد، با تشریح فعالیت‌های صنایع خودکفایی و تولید تجهیزات لازم در داخل کشور، گفت: «اکنون به همت متخصصین متعهد نظامی، انواع مهمات ساخته شده، از هفت نوع در سال ۵۷ به ۴۷ نوع در سال جاری افزایش یافته است که در صرفه‌جویی ارزی بسیار حائز اهمیت است.» وی با اشاره به احتمال

آغاز مجدد حملات عراق به شهرها اعلام کرد: « یک موشک جدید در صنایع خودکفایی وزارت دفاع ساخته شده است و در صورتی که صدام جنگ شهرها را آغاز کند، این موشک‌ها به کار گرفته خواهد شد. »^(۸)

۵۵۱

نمایندگان سیاست خارجی ایران برای تشریح مواضع جمهوری اسلامی در مورد جنگ ایران و عراق، بحران خلیج فارس، قطع نامه شورای امنیت و تلاش‌های دبیرکل، به کشورهای آلمان غربی، بلغارستان، دانمارک، نروژ، زیمبابوه و نیکاراگوئه سفر کردند و با مقام‌ها و مسئولان این کشورها گفت‌وگو کردند.

«محمدجواد لاریجانی» معاون امور اقتصادی و بین‌الملل وزارت خارجه، پس از دیدار روز گذشته خود با وزیر خارجه ایتالیا، امروز با وزیر خارجه آلمان (هانس دیترش گنشر) ملاقات کرد. در این دیدار - که به صورت رسمی که یک ساعت به طول انجامید و سپس به طور خصوصی ادامه یافت - روابط ایران و آلمان، مسائل مربوط به جنگ تحمیلی، بحران خلیج فارس و نتیجه مذاکرات با دبیرکل سازمان ملل متحد مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت. آقای لاریجانی در تشریح موضع جمهوری اسلامی ایران درباره مسائل خلیج فارس گفت: «جمهوری اسلامی ایران حاضر است در زمینه کاهش تنش در خلیج فارس و خروج نیروهای نظامی از این منطقه آزادی کشتی رانی در خلیج فارس اقدام کند.»^(۹)

به گزارش خبرگزاری فرانسه، گنشر وزیر خارجه آلمان، در این ملاقات از ایران خواست تا هر چه زودتر و در روزهای آینده علامت مثبتی مبنی بر آمادگی خود برای برقراری آتش‌بس جامع در جنگ خلیج فارس، همان گونه که در قطع نامه شورای امنیت آمده است، نشان دهد. این خبرگزاری افزود: «آلمان می‌خواهد در ماه اوت (مرداد و شهریور) که ریاست شورای امنیت را برعهده دارد، پیش‌رفتی در زمینه قطع نامه مذکور حاصل شود.»^(۱۰)

آقای لاریجانی پس از این دیدار در یک مصاحبه‌ای مطبوعاتی گفت: «جمهوری اسلامی ایران از پیشنهادات صلح و ثبات استقبال می‌کند، ولی باید دید که چگونه این صلح باید ایجاد شود. ایران نمی‌خواهد در آینده‌ای سیاه زندگی کند و مسائل مطرح با مقامات آلمانی و بین‌المللی فعلاً این است که آیا این قطع نامه می‌تواند ضامن صلح باشد یا خیر؟»^(۱۱) دکتر لاریجانی با تأکید بر این نکته که تلاش و هدف ما تنها ایجاد صلح و امنیت در منطقه است، افزود: «ایران تنها با یک آتش‌بس برای صلح و امنیتی پایدار در منطقه موافقت خواهد کرد. قطع نامه شورای امنیت باید ابتدا در جریانی جدی و قطعی تغییر یابد که در آن بتوان به موفقیت جریان صلح و حل مسالمت‌آمیز جنگ ایران و عراق امید پیدا کرد. برای این منظور باید اولاً مسئله دقیقاً تعریف شود؛ ثانیاً یک جریان و طرز عمل عادلانه و قابل انجام پیدا شود و ثالثاً تضمین برای آینده به وجود آید.»^(۱۲) معاون وزارت خارجه با اعلام آمادگی جمهوری

اسلامی ایران برای کاهش تشنج در خلیج فارس و خروج نیروهای نظامی از این منطقه و آزادی کشتی‌رانی در آن، گفت: «به عقیده ایران، مشکل عمده در خلیج فارس، آلوده بودن این آبراه به مین نیست، بلکه عامل اصلی، بحران ماجراجویی نظامی آمریکا در این منطقه است.»^(۱۳) وی در باره طرح امنیتی منطقه گفت: «جمهوری اسلامی قوی‌ترین کشور منطقه و حامی صلح و ثبات است چون بزرگ‌ترین مخالف تجاوز هم هست و کشورهای عربی منطقه باید به جای جست‌وجوی صلح و امنیت در دامان واشنگتن، با همکاری با ایران اسلامی در جست‌وجوی آن باشند و آینده این را ثابت خواهد کرد.»^(۱۴)

خبرگزاری فرانسه در این باره از بن گزارش داد: «محمدجواد لاریجانی معاون وزارت خارجه ایران، امروز (جمعه) در بن اعلام کرد ایران آماده هرگونه اقدام سیاسی برای تحکیم آتش‌بس دو فاکتور (عملی) در خلیج [فارس] است. وی برای چندمین بار خاطرنشان کرده که ایران برای رسیدن به تحکیم آتش‌بس بالفعل که در حال حاضر در خلیج فارس حکم‌فرماست، سعی خواهد کرد. لاریجانی اضافه کرد تهران برای روند کنونی به‌ویژه تحت راهنمایی‌های گنشر، برای این‌که این روند به یک صلح کامل در منطقه ختم شود، اهمیت فراوانی قائل است. با این حال وی افزود حضور ناوگان‌های بیگانه در خلیج فارس در جهت ادامه تشنج عمل می‌کند.»^(۱۵) رادیو لندن نیز گفت: «گنشر برای لاریجانی توضیح داده است که صبر کشورهای غرب در مقابل تأمل و بررسی طولانی ایران درباره قطع‌نامه ۵۹۸ شورای امنیت، نزدیک به تمام شدن است. چون تحرکی که این قطع‌نامه به اتفاق‌آرا به‌وجود آورده، باید حفظ شود، تا تلاش‌هایی که برای صلح انجام می‌گیرد، به موفقیت برسد. گنشر از ایران خواسته است که در طی چند روز آینده، واکنش روشنی درباره تمایل خود به برقراری آتش‌بس کامل هوایی، دریایی و زمینی از خود نشان دهد.»^(۱۶)

خبرگزاری رویتر با اعلام این خبر که وزیران خارجه آلمان و ایتالیا پس از دیدار با لاریجانی در مورد بحران خلیج فارس ابراز خوش‌بینی توأم با احتیاط کرده‌اند، گزارش داد: «گنشر در یک کنفرانس خبری گفت: “آندروئوتی با احتیاط خوش‌بین است و من نیز با وی هم عقیده هستم.” «رویترا افزود: «هر دو نفر نسبت به مشکلات باقی‌مانده آگاه هستند. لاریجانی بعد از مذاکره با گنشر، در یک کنفرانس خبری گفت که ایران خواستار تحکیم یک آتش‌بس غیررسمی در خلیج فارس می‌باشد... آندروئوتی و گنشر گفتند که خط‌ظاهر مصلحه‌جویانه لاریجانی می‌بایست از جانب مقامات حاکم در تهران نیز تأیید شود.»^(۱۷)

۵۵۲

“علیرضا معیری” معاون سیاسی نخست‌وزیر، نیز پس از مذاکره با مقام‌های ترکیه و مجارستان و تقدیم پیام رییس‌جمهور به رؤسای جمهور این کشورها، امروز وارد بلغارستان شد و با رییس‌جمهور و مقام‌های این کشور دیدار کرد و با آنها درباره روابط دوجانبه، بحران

خلیج فارس، جنگ ایران و عراق و شرایط جمهوری اسلامی ایران برای پذیرش آتش بس، به گفت‌وگو پرداخت. در این دیدار که وزیر بازرگانی خارجی بلغارستان نیز حضور داشت، آقای «ریژکف» رئیس جمهور بلغارستان، با تشکر از پیام رئیس جمهوری ایران، درباره خلیج فارس و جنگ ایران و عراق گفت: «کوشش‌هایی در جریان است که جنگ بین عراق و ایران را به صورت بین‌المللی در آورند. هم‌اکنون حضور نیروهای بیگانه، منطقه خلیج فارس را به یک منطقه انفجارآمیز تبدیل کرده است و ما نگران اوضاع در این منطقه می‌باشیم. در آینده نیز ممکن است نیروهای دیگری به جمع نیروهای بیگانه در این منطقه بپیوندند، بنابراین ما از خروج نیروهای خارجی از خلیج فارس پشتیبانی می‌کنیم.» در این دیدار آقای معیری نیز موضع جمهوری اسلامی ایران را در مورد مسائل جنگ و بحران خلیج فارس تشریح کرد: «بدون اعلام و تنبیه متجاوز، جنگ خاتمه نخواهد یافت. ما آغازکننده جنجال نمی‌باشیم، اما اجازه هم نخواهیم داد که شرایط بدین صورت برای همیشه بماند.» «آنانا بسوف» نخست‌وزیر بلغارستان نیز در دیدار با معیری از حضور امریکا در خلیج فارس اظهار نگرانی کرد و افزود: «حضور ناوگان‌های بیگانه نه تنها امنیت منطقه را تهدید می‌کند، بلکه صلح جهان را نیز در معرض خطر قرار داده است.» (۱۸)

۵۵۳

نمایندگان اعزامی وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران به کشورهای کنگو، نیکاراگوئه، دانمارک و نروژ، در دیدار با مقام‌های این کشورها درباره مسائل جنگ تحمیلی، قطع‌نامه ۵۹۸ شورای امنیت و بحران خلیج فارس به بحث و تبادل نظر پرداختند. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، «علی محمد بشارتی» قائم مقام وزارت امور خارجه، در «برازاویل» پایتخت کنگو با وزیر خارجه این کشور و در زیمبابوه نیز با برخی از مقام‌های این کشور مذاکره کرد. آقای «رابرت موگابه» نخست‌وزیر زیمبابوه و رئیس جنبش عدم تعهد، در دیدار با قائم مقام وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران، حضور نیروهای خارجی در خلیج فارس را محکوم کرد: «ما از حضور نظامی نیروهای خارجی در خلیج فارس که به بهانه حفاظت از نفتکش‌ها و مین‌روبی منطقه صورت می‌گیرد، نگران هستیم. حضور نظامی امریکا، فرانسه و انگلستان در خلیج فارس وضعیت خطرناکی در منطقه ایجاد کرده و از نظر ما محکوم است.» (۱۹)

«محمود واعظی» مدیر کل اقتصادی وزارت امور خارجه نیز که به نیکاراگوئه سفر کرده است، در دیدار با چند تن از مسئولان این کشور، ضمن ابلاغ پیام آیت‌الله خامنه‌ای، مواضع جمهوری اسلامی ایران را تشریح کرد. «دانیل اورتگا» رئیس جمهور نیکاراگوئه، با ابراز همدردی در مورد کشتار حجاج ایرانی خانه خدا، درباره خلیج فارس و جنگ ایران و عراق گفت: «ایران و نیکاراگوئه باید تلاش کنند تا امپریالیسم امریکا را در دنیا منزوی کنند... ما طرفدار صلح عادلانه هستیم. می‌دانیم که کشور عراق آغازگر جنگ بوده و از سلاح‌های

شیمیایی استفاده می‌کند و باعث شده آمریکا در خلیج فارس دخالت نماید . « اورتگا افزود : « ما از تصمیمات دولت شما برای حفظ امنیت و ایجاد صلح در خلیج فارس حمایت می‌کنیم و شما می‌توانید روی همکاری ما حساب کنید . » (۲۰)

۵۵۴

امریکا همچنان نیروهای نظامی و تجهیزات بیش‌تری را وارد منطقه می‌کند . به گزارش خبرگزاری رویتر ، مقام‌های پنتاگون اعلام کردند که یک کشتی باربری آبی - خاکی نیروی دریایی آمریکا که حامل دو مین‌روب کوچک و قایق‌های تندرو است ، وارد خلیج فارس شد . (۲۱)

در همین حال این خبرگزاری به نقل از یک مقام دولتی آمریکا اعلام کرد : « ناو هواپیمابر “رنجر” به‌عنوان ناو فرماندهی ویژه ، نیروهای آمریکا در منطقه خلیج فارس را هدایت خواهد کرد . رنجر و گروه رزمی آن متشکل از هشت فروند کشتی جنگی است که در آینده نزدیک جانشین ناو هواپیمابر “کانستلیشن” در دریای عرب شده و مسئولیت پوشش هوایی کاروان نفت‌کش‌های کویتی تحت اسکورت آمریکا را برعهده خواهد گرفت . » رویتر افزود : « ظرف هفته آینده ، حضور نیروی دریایی آمریکا در منطقه خلیج فارس حداقل به ۴۷ فروند کشتی و بیش از بیست هزار نظامی خواهد رسید که یکی از بزرگ‌ترین برنامه‌های تجهیز نیرو از زمان جنگ ویتنام تا به حال می‌باشد . رنجر یک کشتی ۷۹۵۰ تنی کلاس “فورستان” چند منظوره و هواپیمابر با آبگیر ۱۱ متر و طول ۳۲۱ متر می‌باشد . کشتی‌های حامی رنجر عبارت‌اند از : ناوشکن موشک‌انداز “بوجانان” ، ناوچه ، “شوفیلر” ، ناوشکن “یانگ” ، کشتی “گریدلی” و “اویلر ویرجینیا” ، کشتی مهمات “بری شاستا” و ناوچه‌های “پیری” و “هولت” .

رزم ناو ۴۵ هزار تنی “میسوری” نیز از مرکز اقیانوس آرام حرکت کرده و به اقیانوس هند رسیده است که انتظار می‌رود تحت فرماندهی جدید قرار بگیرد . (۲۲) با این حال ، گزارش‌های دیگر حاکی است که آمریکا به‌خاطر عدم‌دستیابی به امکانات ضروری در خاک کشورهای عرب منطقه خلیج فارس ، در نظر دارد برای تدارک ناوگان خود از سکوهایی به‌عنوان پایگاه شناور در آب‌های خلیج فارس استفاده کند . (۲۳)

“واینبرگر” ، وزیر دفاع آمریکا نیز با تأکید براین که “حضور نظامی غرب در خلیج فارس رشد صعودی خواهد داشت” ، گفت : « نیروهای اعزامی به منطقه ، در حال حاضر کافی هستند ولی این بدین معنی نیست که شمار آنها ثابت و لاتغییر باشد . ژاپن می‌تواند با پرداخت هزینه عملیات ، به کشورهای عربی کمک کند . » (۲۴)

۵۵۵

یکی از رهبران کنگره مجلس نمایندگان آمریکا خواستار مین‌گذاری سواحل جمهوری اسلامی ایران شد . “لس‌آسپین” رییس کمیته نیروهای مسلح مجلس نمایندگان آمریکا ، به

ریگان توصیه کرد: «اگر ایران به مین‌گذاری در مسیر کشتی‌های آمریکایی و دوستان عرب آن ادامه دهد، امریکا باید متقابلاً در سواحل ایران مین‌رها کند. مین‌گذاری در جزیره ایرانی خارک و لارک، صادرات نفت ایران را به میزان صددرصد کاهش خواهد داد و ۹۵ درصد درآمد ارزی این کشور را از بین خواهد برد...» لس‌آسپین افزود: «مقابله به مثل به تنهایی یک سیاست کامل نیست، باید طعمه و چماق باهم باشند؛ چماق برای مقابله به مثل است و طعمه، ارائه این پیشنهاد است که اگر ایران مسئولانه‌تر عمل کند، می‌تواند به هدف خود یعنی کاهش حضور نظامی ابرقدرت‌ها در خلیج فارس دست یابد.» (۲۵)

۵۵۶

در پی تغییر مواضع ایتالیا و اعلام آمادگی این کشور برای هم‌آهنگی با اتحادیه اروپا در اعزام نیرو به خلیج فارس، دولت هلند نیز اعلام کرد این کشور همیشه در برابر اوضاع خلیج فارس، از یک موضع اروپایی مشترک دفاع کرده است (۲۶) و چنانچه سازمان ملل موفق نشود راه‌حلی از طریق مذاکره بین ایران و عراق پیدا کند، هلند در اعزام کشتی‌های مین‌روب به خلیج فارس از موضع ایتالیا پیروی خواهد کرد. (۲۷) دولت ژاپن امروز اعزام واحدهای مین‌روب به خلیج فارس را تکذیب کرد، ولی آن‌را مغایر با قوانین ژاپن ندانست: «گرچه اعزام واحدهای مین‌یاب آژانس دفاعی ژاپن مغایر قانون اساسی نیست و یک اقدام نظامی به حساب نمی‌آید، ولی این احتمال وجود دارد که در صورت این اقدام، جان افراد در معرض خطر قرار گیرد و آنها درگیر جنگ شوند.» (۲۸) یک مقام وزارت خارجه ژاپن نیز گفت: «تاکتشی اواندا» مدیر دفتر امور خاورمیانه، روز یکشنبه جهت متقاعد کردن ایران به پذیرش قطع‌نامه آتش‌بس سازمان ملل، عازم تهران خواهد شد. (۲۹)

۵۵۷

دبیرکل سازمان ملل متحد امروز پس از جلسه مشورتی شورای امنیت، درباره پاسخ ایران و عراق به قطع‌نامه ۵۹۸، گفت: «من پاسخ طرف عراقی را دریافت کرده‌ام و تا آن‌جا که من دریافت‌ه‌ام، عراقی‌ها برای مذاکره در مورد قطع‌نامه ۵۹۸، هفته‌آینده به نیویورک می‌آیند.» خبرگزاری آسوشیتدپرس با اعلام این خبر افزود: «اظهارات دکوئیار بیانگر این امر است که او انتظار دارد ایران هفته‌آینده پاسخ محکمی به قطع‌نامه مذکور بدهد. این امر احتمالاً در طول بازگشت لاریجانی معاون وزارت خارجه ایران به نیویورک، صورت خواهد گرفت.» (۳۰)

۵۵۸

رادیو امریکا به نقل از یک مقام سعودی گفت: «عربستان پس از فاجعه مکه در ماه گذشته، به تلاش‌های دیپلماتیک جهت منزوی کردن ایران دست زده است.» این رادیو افزود: «عربستان انتظار داشت که پس از این ماجرا، ایران حمله‌ای را علیه این کشور ترتیب دهد و

به همین دلیل نیروهای مسلح عربستان به حال آماده‌باش درآمدند که تا چند روز پیش ادامه داشت، تا این‌که ایران از طریق سفارت‌خانه‌ها به نحوی به مقامات سعودی رساند که قصد حمله ندارد. «رادیو آمریکا سپس گفت: «عربستان سعودی پس از کشتار مکه، به‌طور بی‌سابقه‌ای بی‌پرده درباره رژیم ایران اظهارنظر کرده و ایران را متهم ساخته است که عامل خشونت‌ها بوده است.» (۳۱)

شاهدان عینی فاجعه مکه پس از بازگشت از حج، این واقعه را به گونه‌های مختلف افشا کرده‌اند. هفته‌نامه «استیمین من» در گزارشی از فاجعه مکه، به نقل از احمد کتابی روزنامه‌نگار مسلمان ساکن انگلستان، نوشت: «اندکی بعد از بروز خشونت به‌دنبال تظاهرات، زائران ایرانی ظاهراً از آنچه در قسمت جلو جمعیت تظاهرکنندگان روی می‌داد بی‌خبر بودند، ولی به‌زودی منشأ حمله مشخص شد: مأمورانی از عربستان سعودی در لباس شخصی از بالای پل عابران پیاده، به سوی تظاهرکنندگان سنگ و چیزهای دیگر پرتاب می‌کردند. احمد کتابی می‌گوید که خودش را از معرکه به یک خیابان فرعی رساند، اما راه جلو بسته بود چون هزاران نفر از ایرانیان بر زمین نشسته بودند. مأموران پلیس از دو طرف با ماشین‌های آتش‌نشانی، گاز اشک‌آور و باتون به آنها هجوم آوردند... مکه در آن شب برای ایرانیان جایی بسیار غم‌انگیز و خالی از پناه بود؛ در بعضی از جاها حتی کودکان هم برضد زائران ایرانی برخاسته بودند و به آنها سنگ پرتاب می‌کردند. کتابی در پایان گزارش خود نوشت: «در همان شب چیزی پیدا کردم و آن چیزی جز خشاب خالی نبود؛ روی آن تاریخی به تقویم اسلامی حک شده بود که به زبان عربی بود و برایم مسلم است که متعلق به عربستان سعودی است.» (۳۲)

۵۵۹

«فرد هالیدی» و «پرفسور» روح‌الله رمضانی «در دو مقاله سیاست خارجی ایران را از دو بُعد متفاوت مورد بررسی قرار داده‌اند؛ در حالی‌که فرد هالیدی به نتایج سیاست خارجی ایران توجه کرده و از موفقیت و رسیدن به اهداف یا شکست آن سخن‌رانده است، رمضانی بر عناصر و گروه‌های داخلی مؤثر در تصمیمات سیاست خارجی ایران تأکید کرده و تأثیر عملکرد آمریکا بر آنها را مورد بررسی قرار داده‌است. فرد هالیدی با اشاره به دیدگاه غرب که سیاست خارجی ایران را شکست‌خورده می‌داند، نوشته است: «از این‌که ایران در سیاست خارجی‌اش در هفته‌های گذشته مرتکب اشتباهاتی شده، شکی نیست اما شواهدی وجود دارد که علی‌رغم اختلاف‌نظر در رهبری ایران، سیاست خارجی این کشور متکی بر نوعی تداوم و تا حدودی آینده‌نگری است که ناظران غربی کم‌تر آن را به رسمیت شناخته‌اند.» وی با اشاره به موفقیت ایران در از میان برداشتن اتحاد موجود میان اعضای دائمی شورای امنیت و بهره‌برداری از حضور نیروهای غربی در خلیج فارس، افزوده است: «ایران با اقدامات مختلف

خود در این بحران نشان داده است که بدون موافقت آن کشور، جنگ ایران و عراق راه‌حلی ندارد و هیچ راه‌حلی را نمی‌شود چه از طریق سازمان ملل و چه از طریق امریکا با سایر کشورها به ایران تحمیل کرد. شوروی ظاهراً این نکته را قبول کرده و امریکا نیز احتمالاً با بی‌علاقگی این را قبول خواهد کرد. «هالیدی سپس به خواست ایران مبنی بر شروع مذاکرات پیش از اعلام آتش‌بس و از میان برداشتن صدام‌حسین رئیس‌جمهور عراق، اشاره کرده و نوشته است: «اگر ایران حقیقتاً خواهان راه‌حل بینابینی برای رسیدن به صلح و پایان دادن به جنگ باشد، شکی نیست که چنین چیزی را می‌توان طی هفته‌های آینده از طریق سازمان ملل دنبال کرد و به نتیجه رسید، اما اگر ایران همچنان مصرانه بر تغییر رژیم در عراق تأکید کند، تردیدی نیست که جنگ همچنان ادامه خواهد داشت. بنابراین می‌توان گفت، در حالی که ایران در هفته‌های گذشته به برخی از مزایای تاکتیکی و کوتاه‌مدت دست یافته، اما هنوز مقاصد درازمدت خود را در مورد پایان دادن به جنگ روشن نکرده است.» (۲۳)

پرفسور روح‌الله رضانی نیز در مقاله‌ای با عنوان «امیدواری محتاطانه امریکا به سیاستش در قبال ایران» که در روزنامه «کریستین ساینس مانیتور» به چاپ رسید، روابط ایران و امریکا و عوامل مؤثر در تعیین سیاست خارجی دو کشور را مورد تجزیه و تحلیل قرار داد. رضانی با طرح این فرضیه که سیاست امریکا در قبال ایران موقعیت عوامل تندرو را در تهران تحکیم کرده است، نوشت: «تهران هیچ‌گاه احتمال انجام یک مذاکره با امریکا را از نظر دور نداشته است. علی‌رغم درگیری‌های داخلی میان عوامل تندرو و واقع‌گرایان در تهران، واقع‌گرایان هنوز دارای دست بالا هستند. برداشت جهان خارج از سیاست ایران ترکیبی از جنگ‌جویی و واقع‌گرایی است که منعکس‌کننده درگیری‌های سیاسی داخلی می‌باشد...» به عقیده رضانی: «نفوذ این واقع‌گرایان در ایران، رفع تشنجات جاری در منطقه را امکان‌پذیر می‌سازد. خطر سیاست امریکا در این است که فشار نظامی بیش از حد امریکا می‌تواند عوام تندرو در ایران را تقویت نماید...» کریستین ساینس مانیتور در یک جمع‌بندی از دو نگرش فوق نوشت: «در حالی که مقامات امریکایی از تحلیل‌هایی مانند تحلیل آقای رضانی، استقبال می‌کنند و موافق روش‌های غیرنظامی حیاتی هستند، اما آنها همواره در مورد برخی از نتیجه‌گیری‌های کارشناسان غیردولتی تردید دارند. مقامات امریکایی بحث می‌کنند که ممکن است ایران تجربه بمب‌گذاری مقرر تفنگ‌داران امریکایی در بیروت در سال ۱۳۶۱ را به کار گیرد و امریکا را یک‌بار دیگر اما با شدت بیش‌تر، بکوبد، در این صورت ایران خواهد توانست آنها را از منطقه اخراج کند. ایرانی‌ها معتقدند امریکا بسیار سست است و یک شکست عمده برای امریکا، عکس‌العمل افکار عمومی و کنگره را برانگیخته و مجبور به خروج از منطقه خواهد نمود. یک دیپلمات ارشد امریکا معتقد است که امریکا باید تعهد قاطعش را جهت جلوگیری از توسعه‌طلبی ایران حفظ نماید. وی می‌گوید: «علی‌رغم اشتیاق ایرانی‌ها به

شهادت، تهران برای یک درگیری عمده با آمریکا آماده نیست و چنانچه بتوانیم در این موقع، قاطعیت خود را حفظ کنیم، واقع‌گرایان در تهران با مشاهده عواقب آن در سیاست‌شان تجدیدنظر خواهند کرد... مقامات امریکایی توافق دارند که تهران سعی دارد خود را کمی معتدل تر نشان دهد. یکی از مقامات می‌گوید که ایران تازه متوجه شده که تا به حال بیش از حد تحریک‌آمیز بوده، به‌ویژه مین‌گذاری دهانه خلیج فارس یک خطای بزرگ آنها بود که تمام جهان را از تندروری ایران آگاه ساخته و پشتیبانی جهان از سیاست امریکا را تقویت نموده است.» (۲۴)

۵۶۰

“مجید قاسمی” رئیس کل بانک مرکزی، در مصاحبه‌ای اعلام کرد: «با اجرای طرح مبارزه با گران‌فروشی، قیمت ۹۷ درصد از کالاهای مشمول این طرح از ۲ تا ۶۱ درصد کاهش یافت.» وی در مورد ذخایر ارزی کشور گفت: «ذخایر ارزی کشور هم‌اکنون روبه افزایش است و در سال جاری وضعیت فروش نفت نیز نسبت به سال قبل، از یک بهبودی نسبی برخوردار بوده است و ذخایر ارزی کشور امیدوارکننده می‌باشد و جمهوری اسلامی ایران به کلیه تعهدات بانکی خود به نحو احسن عمل کرده است.» (۲۵)

منابع و مأخذ روزشمار ۱۳۶۶/۶/۶

- ۱- سند شماره ۰۴۶۱۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ناحیه مستقل چهارم بعثت باختران - اطلاعات، به ستاد مرکزی - معلوت اطلاعات، ۱۳۶۶/۶/۱۰.
- ۲- سند شماره ۹۷۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش خبری، از دفتر نمایندگی امام در سپاه یازدهم امام حسن عسکری (ع) - دفتر سیاسی، به دفتر نمایندگی امام در ستاد مرکزی - دفتر سیاسی، ۱۳۶۶/۶/۲۲.
- ۳- روزنامه کیهان، ۱۳۶۶/۶/۷، ص ۱۹.
- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۷، ص ۱۰.
- ۵- مأخذ ۳، ص ۱۸.
- ۶- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۶/۶/۷، ص ۱۲.
- ۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۷، ص ۹.
- ۸- مأخذ ۶، ص ۱۴؛ و روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۸، ص ۲، مشهد - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۹- مأخذ ۳، ص ۲.
- ۱۰- خبرگزاری جمهوری اسلامی، “گزارش‌های ویژه”، نشریه شماره ۱۶۲، ۱۳۶۶/۶/۷، ص ۵، بن - به نقل از خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۶/۶/۶.
- ۱۱- مأخذ ۳، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۱۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۷، ص ۱۱.
- ۱۳- روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۶/۷، ص ۱.
- ۱۴- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۶/۶/۷، ص ۳، بن - به نقل از خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۱۵- مأخذ ۱۰، ص ۱۰، بن - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۶/۶/۶.
- ۱۶- روزنامه کیهان، ۱۳۶۶/۶/۷، ص ۲.
- ۱۷- خبرگزاری جمهوری اسلامی، “گزارش‌های ویژه”، نشریه شماره ۱۶۲، ۱۳۶۶/۶/۸، ص ۳۱، رم - به نقل از خبرگزاری رویتر، ۱۳۶۶/۶/۶.
- ۱۸- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۶/۶/۷، ص ۳، وین - به نقل از خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۱۹- روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۶/۸، ص ۱۲.
- ۲۰- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۷، ص ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۲۱- روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۶/۷، ص ۱۲.
- ۲۲- مأخذ ۱۷، ص ۳۰، واشنگتن - به نقل از خبرگزاری رویتر، ۱۳۶۶/۶/۷.
- ۲۳- روزنامه کیهان، ۱۳۶۶/۶/۷، ص ۲۰، لندن - خبرگزاری فرانسه، به نقل از روزنامه انگلیسی ایندپندنت.
- ۲۴- مأخذ ۱۰، ص ۲۱، مادرید - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۶، روزنامه لوس‌آنجلس تایمز.
- ۲۵- مأخذ ۱۷، ص ۳۰، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۶.

- ۲۶- روزنامه اطلاعات ، ۱۳۶۶/۶/۷ ، ص ۱۶ ، به نقل از خبرگزاری فرانسه .
- ۲۷- روزنامه کیهان ، ۱۳۶۶/۶/۸ ، ص ۲۰ ، خبرگزاری فرانسه .
- ۲۸- روزنامه جمهوری اسلامی ، ۱۳۶۶/۶/۸ ، ص ۷ ، توکیو - به نقل از واحد مرکزی خبر .
- ۲۹- مأخذ ۱۰ ، ص ۹ ، توکیو - به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس ، ۱۳۶۶/۶/۶ .
- ۳۰- مأخذ ۱۰ ، ص ۴۵ ، سازمان ملل - به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس ، ۱۳۶۶/۶/۶ .
- ۳۱- واحد مرکزی خبر ، صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران ، بولتن " رادیوهای بیگانه " ، ۱۳۶۶/۶/۷ ، صص ۳۰-۳۱ .
- ۳۲- پیشین ، ص ۲۸ .
- ۳۳- مأخذ ۱۰ ، ص ۲۹ ، به نقل از رادیو بی . بی . سی ، ۱۳۶۶/۶/۶ .
- ۳۴- مأخذ ۱۰ ، ص ۱۲ ، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی ، ۱۳۶۶/۶/۶ .
- ۳۵- روزنامه جمهوری اسلامی ، ۱۳۶۶/۶/۷ ، ص ۴ .